

Vlaams
Parlement

vergadering **C35**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 17 oktober 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over drinkwaterverliezen door lekken in waterleidingen – 2950 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de enquête van Livios rond de woonstkeuze van de Vlaming en de uitspraken van de Vlaamse Bouwmeester ter zake – 24 (2017-2018)	8
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de mogelijke aanduiding van het Meerdaalwoud als nationaal park – 27 (2017-2018)	13
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de invoering van een verplichte groennorm in verstedelijkt gebied – 139 (2017-2018)	16
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de resultaten van het winterjaar 2016-2017 in het MAP-meetnet inzake de oppervlaktewaterkwaliteit – 145 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de teleurstellende resultaten van het vijfde Mestactieplan – 194 (2017-2018)	20

VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over drinkwaterverliezen door lekken in waterleidingen – 2950 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Minister, een rapport van AquaFlanders van vorig jaar geeft aan hoeveel liter water niet in rekening wordt gebracht. Dat gaat dan om verliezen door slechte infrastructuur, door gebruik door de brandweer en door het spoelen van leidingen. Van die 180 miljoen liter drinkwater die per dag verloren gaat, verdwijnt 97 procent door lekken in de waterleidingen, 3 procent wordt gebruikt voor andere doeleinden. Dat betekent dat er ongeveer 170 miljoen liter water per dag verdwijnt door slechte infrastructuur. Dat is een hallucinant cijfer.

In het rapport staat dat de drinkwatermaatschappijen een pluim krijgen omdat ze internationaal niet zo slecht scoren. Op internationaal vlak gezien is dat verlies aanvaardbaar. Ik vind dat een bizarre alinea. In een regio waar watertekorten dreigen op termijn – het rapport van het Rekenhof heeft dat duidelijk gesteld – is het nogal raar om te lezen dat het eigenlijk niet zo erg is dat er dagelijks 170 miljoen liter water verdwijnt door slechte leidingen. Ik denk dat we verontwaardigd moeten zijn over dat rapport. We moeten aangeven dat dit absurd is. In de zomer kondigen we een waterstop af: zwembadjes mogen niet meer worden gevuld en auto's niet gewassen omdat er een watertekort is, terwijl er op diezelfde dag meer dan 170 miljoen liter gewoon verdwijnt door slechte leidingen.

We moeten dat rapport ter harte nemen. We moeten er met de drinkwatermaatschappijen voor zorgen dat er een investeringsritme wordt toegepast om het verlies aan water op termijn terug te dringen.

Minister, hoe interpreteert u dit rapport? Welke acties gaat u als bevoegd minister ondernemen om deze hoge waterverliezen terug te dringen?

Het rapport was anoniem opgesteld. We konden wel opmaken dat het over de Vlaamse watermaatschappijen ging. Ze kregen elk een nummer. Het was niet duidelijk wie achter welk nummer zat, waardoor ook niet duidelijk was welke watermaatschappij beter scoort dan de andere. Waarom is dat rapport anoniem opgesteld? Waarom kan dat niet nominatief worden gecommuniceerd zodat ze ook van elkaar kunnen leren? Kan het parlement de nominatieve lijst krijgen zodat duidelijk is welke watermaatschappij welke verliesscore aan water heeft?

Na een procesbenchmarkrapport dienen de watermaatschappijen een afzonderlijk actieplan op te stellen waarin verbeteracties worden voorgesteld. Voor de actieplannen van de waterverliezen moest eind september 2016 per watermaatschappij een verbetertraject met actieplan worden opgesteld. Ik heb deze niet kunnen vinden. Zijn de actieplannen opgesteld? Zijn deze beschikbaar? Kunnen ze worden bezorgd aan het parlement? Of zijn ze nog niet opgeleverd?

Op welke manier gaat u meten hoe deze waterverliezen op termijn kunnen worden verminderd?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Vooreerst schets ik de context van waterverlies. Het daggemiddelde waterverlies van 180,8 miljoen liter heeft betrekking op 2014 en omvat drie componenten. De eerste is het werkelijke waterverlies door de

lekken in toevoer- en distributieleidingen, in reservoirs en op aansluitingen tot aan de watermeter; twee zijn de schijnbare waterverliezen, zijnde de niet toegelaten verbruiken, mensen die illegaal water afnemen, en onnauwkeurige bemetingen; drie is het niet-gefactureerd toegelaten verbruik, waaronder de verbruiken nodig voor het spoelen van de leidingen, bluswerken. In dit cijfer zit met andere woorden veel meer dan alleen drinkwaterverlies.

Het rapport waaruit u het cijfer oppikte, werd opgemaakt naar aanleiding van een procesbenchmark door de drinkwatersector. In dit rapport van begin 2016, dat op de website van AquaFlanders staat, worden de prestaties van de Vlaamse drinkwatermaatschappijen voor het proces 'niet in rekening gebracht water' (NRW) met elkaar vergeleken. Hiervoor worden kritieke performantie-indicatoren (KPI's) gebruikt en een maturiteitsmodel, zodat we een totaalzicht krijgen. Hetzelfde gebeurt trouwens ook voor andere procesonderdelen in de drinkwatervoorziening.

Deze procesbenchmarks vormen een onderdeel van de afspraken vastgelegd tussen de watermaatschappijen, AquaFlanders en de WaterRegulator in het kader van de opdrachten van de WaterRegulator. De WaterRegulator volgt deze procedure. De opzet van de procesbenchmarks is drieledig: instrumenten aanreiken om de werkwijze en prestaties van een proces binnen en tussen drinkwatermaatschappijen beter te analyseren, op te volgen en te optimaliseren; een kennisuitwisselingsplatform creëren waarbij goede praktijken worden uitgewisseld tussen de drinkwatermaatschappijen; de transparantie in de drinkwatervoorziening en de werking en efficiëntie van de drinkwatermaatschappijen verhogen door over de resultaten te rapporteren.

Een van de instrumenten die via de procesbenchmark NRW verder werd uitgewerkt, is de Infrastructure Leakage Index (ILI). In 1999 ontwikkelde de International Water Association (IWA) deze indicator. Meer specifiek was het een werkgroep van IWA die zich focust op het in kaart brengen en voorkomen van waterverliezen, die de ILI uitwerkte. Met deze indicator krijgen we inzicht in de verhouding tussen de werkelijke jaarlijkse verliezen en de onvermijdelijke jaarlijkse verliezen. De indicator wordt geobjectiveerd door rekening te houden met de karakteristieken van het net, zoals de lengte van de leidingen en de druk aan de huisaansluitingen. Met de ILI krijgen we met andere woorden een veel genuanceerder, correcter beeld van de werkelijke waterverliezen in het net. Ook kunnen we aan de hand van deze objectieve en internationaal aanvaarde indicator de prestaties van de drinkwatermaatschappijen vergelijken met deze in andere gewesten en landen. Als ik kijk naar de ILI-prestaties van onze Vlaamse drinkwatermaatschappijen, moet ik vaststellen dat zij over het algemeen relatief goed scoren op de ILI-test. Dat blijkt uit internationale literatuur. De Vlaamse watermaatschappijen hadden in 2015 een score tussen 0,56 en 2,14. Internationaal wordt een ILI-score lager dan 2 als goed geëvalueerd voor hoge inkomenslanden.

Natuurlijk deel ik ook uw bezorgdheid over het absolute bedrag, maar we mogen hierbij ook het kosten-batenaspect niet uit het oog verliezen. De internationale literatuur quoteert een ILI-score lager dan 2 als goed maar stelt evenzeer dat bij een dergelijke score het mogelijk niet verantwoord is om actie te ondernemen. Er is een kosten-batenanalyse nodig om na te gaan of verdere acties al dan niet gerechtvaardigd en wenselijk zijn. In de baten van een dergelijke analyse zit uiteraard onder andere ook het duurzamer omgaan met de waterbronnen.

De oefening stopt ook niet bij het vergelijken en rapporteren. Van de drinkwatermaatschappijen wordt verwacht dat zij uitgaande van de resultaten, actie ondernemen. Hiertoe stellen zij na afloop van elke procesbenchmark een actieplan op ter verbetering van het specifieke proces met concrete doelen.

Zo heeft elke drinkwatermaatschappij ook een actieplan om het proces NRW te optimaliseren. Iedere drinkwatermaatschappij moet minstens de indicatoren ILI en 'verlies per aftakking per dag' opvolgen en verbeteracties opnemen in dit actieplan. In dit actieplan neemt de drinkwatermaatschappij ook andere kwantitatieve of kwalitatieve doelstellingen op, met bijhorende acties, die ze specifiek voor haar werking nodig vindt.

Ik roep de drinkwatermaatschappijen dus zeker op om die inspanningen nog op te drijven en verder te zetten.

AquaFlanders heeft gemeend een rapport uit te moeten brengen op globaal sectoraal niveau.

AquaFlanders heeft mij deze nominatieve lijst bezorgd. Ik zal die via de secretaris aan deze commissie overmaken. De ILI-index per drinkwatermaatschappij voor 2015 staat ook op pagina 32 van het rapport 'Drinkwaterbalans voor Vlaanderen 2015' van de VMM, dat op de website publiek toegankelijk is.

Over deze procesbenchmark is in februari 2017 een toelichting georganiseerd voor de geïnteresseerde leden van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en de Minaraad. Twee drinkwatermaatschappijen gaven daar ter illustratie een overzicht van hoe zij het beperken van drinkwaterverliezen technisch aanpakken. Deze actieplannen werden opgesteld en op vraag van de WaterRegulator ook bezorgd.

Ik stel voor – als ik dat mag suggereren – dat de drinkwatermaatschappijen misschien een gelijkaardige toelichting aan deze commissie geven.

Hoe we dit meten, heb ik al vervat in mijn antwoord over de ILI-index.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het blijft natuurlijk wel bizar. U wilt dit internationaal vergelijkingspunt misschien niet echt in vraag stellen, maar misschien moeten we dit in Vlaanderen toch wel doen. We voorzien in geld om landbouwers te vergoeden voor de schade die ze leden door de droogte afgelopen zomer. Dat is natuurlijk het subsidiëren van een gevolg. Ik denk dat de oorzaak toch wel meer aandacht verdient. Het is bizar uit te leggen aan een landbouwer dat hij zijn akker niet mag besproeien als er misschien net onder die akkers miljoenen liters water wegsijpelen. We krijgen dat niet uitgelegd.

Zeker als het Rekenhof een rapport aflevert waarin duidelijk staat dat we afstevenen op een watertekort, dan is bizar te zeggen dat 20 procent waterverlies voor een watermaatschappij internationaal aanvaardbaar is en dat, als we dat moeten afmeten aan de kosten en baten, we dan eigenlijk niet meer moeten doen en we daar tevreden mee mogen zijn. Ik denk dat het duurzaamheidsaspect hier heel cruciaal is voor Vlaanderen. Ik zeg het nog eens: het zijn 72 olympische zwembaden die per dag weg zijn. Ik ga dan uit van 97 procent, wat door de watermaatschappij wordt bevestigd, dat gewoon verloren gaat door slechte leidingen en 3 procent dat voor iets anders wordt gebruikt. Dat zijn hallucinante cijfers.

Ik denk dat we hier een verantwoordelijkheid hebben. De suggestie die u doet aan de commissie, ga ik uiteraard als positief ervaren. Laat ons onze drinkwatermaatschappijen maar eens uitnodigen en laat hen maar een analyse geven van hoe ze dit aanpakken en wat hun investeringsritme is. Ik heb gelezen dat het in totaal 136 jaar duurt voor alle leidingen vernieuwd zijn. Als dat het tempo is waaraan we gaan investeren, dan zijn er op dat moment weer oude leidingen en

zullen we het probleem niet oplossen. Ik denk dat het een vervolg vraagt van de drinkwatermaatschappijen en dat uw suggestie een juiste is, minister. Ik denk dat we in deze commissie onze verantwoordelijkheid moeten nemen en de drinkwatermaatschappijen moeten uitnodigen om na te gaan in hoeverre zij dit waterverlies kunnen terugdringen op termijn.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Mijnheer Beenders, ik ben blij dat u dit thema hier op de agenda hebt gezet. Water is een heel belangrijk aspect, ook in onze duurzaamheidsagenda. Het is heel belangrijk zorg te dragen voor water en te voorkomen dat er water verloren gaat. We voeren sensibiliseringsacties over rationeel waterverbruik voor gezinnen en bedrijven. Er zijn een aantal instellingen en instituten van de Vlaamse overheid waaronder het Vlaams Kenniscentrum Water (VLAKWA) die daar heel wat inspanningen rond leveren en dan zien dat er zoveel water zomaar verloren gaat, is dan ook spijtig. Daar moet dan ook op worden ingezet. Ik ben heel blij dat u dat ook zegt, minister, en dat we daarover een consensus vinden. Er moet worden gezocht naar methodes om beter te doen dan de internationale standaard.

Ik begrijp het verband niet dat wordt gelegd met de landbouwsector, want de droogte had niet echt te maken met de eventuele verdroging van de ondergrond door het oppompen van grondwater dat als drinkwater kan worden gebruikt. De klimatologische omstandigheden waren van dien aard dat de landbouwvelden effectief droog stonden. Het water dat wordt gebruikt door landbouwers is meestal geen drinkwater, maar in hoge mate oppervlaktewater of hemelwater.

De essentie is dat we al het mogelijke moeten doen om te voorkomen dat er verder zoveel drinkbaar water verloren gaat.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Om een draagvlak te creëren voor waterbesparende maatregelen, bij particulieren maar ook bij bedrijven, is het van belang dat we de verliezen zo klein mogelijk houden. Ik begrijp echter ook wel dat een nulverlies wellicht utopisch is.

Minister, u zegt enerzijds dat de Infrastructure Leakage Index aangeeft dat bijkomende investeringen niet altijd efficiënt zijn, maar anderzijds dat de watermaatschappijen een actieplan moeten voorleggen waarin ze aan de hand van of na een benchmarkrapport aangeven op welke manier en waar ze waterverlies zullen proberen te beperken. Het is het een of het ander. Natuurlijk ben ik voorstander van het ander, het feit dat men probeert de verliezen te beperken.

Als we nu weten dat ongeveer 180 miljoen liter water per dag verloren gaat, wat is dan voor u de aanvaardbare hoeveelheid water die verloren mag gaan? Is dat 100 miljoen liter, 150 miljoen liter, of 90 miljoen liter, een halvering dus?

Bart Nevens (N-VA): Het klopt dat elke liter drinkwater die verloren gaat er een te veel is. Wij vinden het belangrijk dat dit ook op de agenda wordt gezet, maar wij willen toch ook een beetje nuanceren. Ook op andere vlakken gaat er vandaag veel water verloren. Ik denk dan aan de Limburgse Reconversie Maatschappij (LRM) die duizenden liters water per dag uit de mijnen in het Albertkanaal pompt. Er zijn dus nog efficiëntiewinsten te boeken. Het klopt niet helemaal wat de heer Beenders zegt, namelijk dat die waterverliezen de grondwatertafels in gevaar zouden brengen. Neen, want die waterverliezen kruipen opnieuw in de grond en vullen die tafels dus voor een stukje aan.

We mogen ook de verantwoordelijkheid van de lokale besturen in dezen niet vergeten. Het zijn de lokale besturen die participeren in die watermaatschappijen, ook de partij van de heer Beenders. Als het op investeren en op het vernieuwen van waterleidingen aankomt, stel ik vaak vast dat men niet echt happig is. Men installeert liever een cultureel centrum of een zwembad dan een leiding in de grond te leggen die misschien op langere termijn ook duurzamer is. We moeten de lokale besturen dan ook sensibiliseren. Er zijn programma's vandaag in het kader van het vernieuwen van grijs gietijzer en asbestleidingen, loodsaneringen enzovoort.

Minister, zijn de lokale besturen voldoende op de hoogte van de nood die er is om investeringen te doen? Ik denk dan ook rioleringswerken en wegenwerken. Een voorbeeld zijn de rioleringen waar we asset-management toepassen en waarbij we op langere termijn bekijken welke leidingen moeten worden vernieuwd. Vandaag zijn er waterleidingen – en ik verwijs daarbij graag naar Brussel – die meer dan honderd jaar oud zijn. Als we denken dat die nog honderd jaar zullen meegaan, dan zijn we fout. We moeten dan ook een programma uitrollen om die waterleidingen aan te pakken. Vanuit mijn fractie benadruk ik nogmaals dat de lokale besturen daar ook een belangrijke rol in te spelen hebben.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Volgens sommigen hier heb ik gezegd dat er veel verlies is, maar dat onze score lager is dan 2 wat de internationale index betreft en er dus niets moet gebeuren, maar dat heb ik dus heel uitdrukkelijk niet gezegd. Ik heb gezegd dat de drinkwatermaatschappijen verder werk moeten maken van het reduceren van de verliezen en dat ze dat moeten onderbouwen.

Mijnheer Danen, u vraagt wat ik een aanvaardbaar verlies vind. Voor mij mag dat nul zijn. Als we geen rekening houden met het bluswater en de verkeerde tellingen, dan moet dat naar nul. Ik wil daar geen onduidelijkheid over laten bestaan. We zullen daarnaar streven maar we moeten natuurlijk ook realistisch zijn en kijken welke investeringen daarvoor nodig zijn, hoe we die kunnen doen en hoe we die aanvaardbaar kunnen maken. Als we zeggen dat alle leidingen voor de drinkwatermaatschappijen in één jaar tijd worden vernieuwd, dan zullen al die raden van bestuur waarin ook u vertegenwoordigd bent, mijnheer Beenders, moeten beslissen om de waterfactuur plotseling met 100 procent te laten stijgen. We moeten erover waken dat dit betaalbaar blijft voor de consument en dat het dus haalbaar is om dat te doen. We maken daar werk van, maar dat gebeurt stap per stap om de waterfactuur betaalbaar te houden.

Mijnheer Nevens, met de benchmark is men bezig. We mogen echter niet vergeten dat er toezicht is op wat de drinkwatermaatschappijen doen met het geld dat zij binnenkrijgen. We hebben onze regulator, die ook wel controle doet op de meerjarenplannen en investeringen. De maatschappijen moeten aangeven wat zij binnenkrijgen en hoe zij dat vervolgens investeren, bijvoorbeeld in het vervangen van leidingen. Daar is dus wel degelijk controle op: het is niet zo dat drinkwatermaatschappijen dat geld zomaar voor om het even wat kunnen gebruiken. Er is trouwens ook altijd een raad van bestuur die daarover beslist en ook de aandeelhouders zijn daarbij betrokken. Het is de onafhankelijke regulator/toezichthouder die daar uiteindelijk uitspraak over doet.

Men blijft inzetten op het reduceren van waterverliezen. Daar wordt verder aan gewerkt. Ik geef enkel aan dat het op internationaal vlak niet zo evident is om daar werk van te maken. We scoren daar eigenlijk nog niet zo slecht, wat echter niet betekent dat er niet verder werk moet worden gemaakt om die 180 miljoen

liter zo veel mogelijk terug te dringen. Enkel de bluswerken en het spoelen van de leidingen moeten daar afgehouden worden.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Er zijn heel wat vragen gesteld en heel wat antwoorden gegeven. De suggestie van de minister om de drinkwatermaatschappijen hier uit te nodigen, is terecht. We kunnen dit debat ook verbreden door er de rioleringsmaatschappijen bij te betrekken omdat daar op het vlak van infrastructuur ook wel een aantal vragen moeten worden gesteld. Het lijkt me een mooie opdracht voor deze commissie om daar een stand van zaken in op te maken en mee te helpen zoeken naar oplossingen om die 180 miljoen liter drinkwater die dagelijks verdwijnt, te reduceren en wat mij betreft terug te brengen naar 0 liter.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de enquête van Livios rond de woonstkeuze van de Vlaming en de uitspraken van de Vlaamse Bouwmeester ter zake – 24 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Ruimtelijke ordening en omgeving zijn te belangrijk om te vervallen in slogans: dat hebben we in deze commissie maar ook tijdens andere vergaderingen al vaker gezegd. Nochtans stellen we vast dat de Vlaamse Bouwmeester vaak geen blad voor de mond neemt en vervalt in felle uitspraken.

Dit keer was de aanleiding een enquête die Het Laatste Nieuws samen met Livios heeft georganiseerd bij vooral verbouwers. Uit die enquête bleek dat slechts 14 procent aangeeft in een stad te willen wonen. 78 procent van de ondervraagden ziet een vrijstaande woning als ideaal en 55 procent wil liefst landelijk of in een landelijk gelegen wijk wonen.

Daar komen wat reacties op. Zo waren er de heel uiteenlopende reacties van enerzijds de directeur van de Vlaamse Confederatie Bouw, de heer Marc Dillen, en anderzijds de Vlaamse Bouwmeester, de heer Leo Van Broeck. De heer Dillen zegt niet verrast te zijn door de resultaten. Hij geeft aan dat die resultaten in de lijn liggen van de enquête die de Vlaamse Confederatie Bouw een paar jaar geleden heeft laten uitvoeren en waaruit bleek dat de Vlaming vooral onder druk van budgettaire beperkingen kleiner is gaan bouwen. In een eerder persbericht gaf de heer Dillen ook aan dat de Vlaming vandaag in een woning woont die gemiddeld 27 vierkante meter kleiner is dan de 160 vierkante meter in 2000. Wie in een flat woont, moet het met 17 vierkante meter minder stellen dan de 83 vierkante meter in 2000.

De confederatie geeft aan dat deze daling vooral te wijten is aan de prijsstijgingen van de bouwgrond, die verdrievoudigd is sinds 2000 en aan de verstrenging van de normen inzake energieverbruik en ventilatie.

De reactie van de Vlaamse Bouwmeester is van een heel andere orde. Zo zegt hij dat als de Vlaming niet klaar is voor de betonstop, de planeet ook niet klaar is voor de mens als die zo verder doet. Hij zegt verder dat het hem niet kan schelen waar de Vlaming klaar voor is en dat vrijstaand bouwen crimineel is. Dat zijn uitspraken die we kunnen lezen in Het Laatste Nieuws van 12 september 2017.

Die uitspraken stonden ook online. U begrijpt dan ook dat daar heel wat reacties op zijn gekomen, op het hele sociale mediaforum.

We hebben het in het verleden al vaker gehad over uitspraken van de Vlaamse Bouwmeester, die al meermaals voor ophef hebben gezorgd. Ook nu reageren heel wat mensen verbouwereerd en gechoqueerd op die uitspraken.

Het is een taak van de Bouwmeester, en dat staat duidelijk in het kerntakenplan dat de Vlaamse Regering heeft goedgekeurd op 31 maart, om te sensibiliseren, te communiceren en te zorgen dat er een draagvlak komt voor het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV). Slogantaal is daar niet altijd de beste manier voor.

Minister, de woondroom die blijkt uit de enquête van Livios en Het Laatste Nieuws, staat haaks op de plannen van de Vlaamse overheid om tegen 2040 komaf te maken met de klassieke verkavelingen. De resultaten van deze enquête geven aan dat ruimte voor wonen niet in een keurslijf te wringen is. Het gaat om een dynamisch iets dat telkens moet worden aangepast aan de levensfase van een individu of van een gezin. Dit beklemtoont het belang van keuzevrijheid en van een breed aanbod aan woonvormen.

Minister, hoe staat u tegenover de resultaten van deze enquête? Welke lessen worden hieruit getrokken? Zal er rekening worden gehouden met dit tekort aan draagvlak voor de betonstop bij de uitwerking van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen?

Ook luchtvervuiling speelt een rol in de keuze van de woonplaats van de Vlaming. De locaties die vandaag in het BRV de stempel 'slim' meekrijgen, zijn tevens de plaatsen met de hoogste concentraties van fijn stof. Ik denk dan aan de kaarten van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) met de knooppunten openbaar vervoer en voorzieningen. Hoe zult u rekening houden met het aspect luchtkwaliteit bij de verdere uitwerking van het BRV aangezien gezinnen logischerwijze de voorkeur geven aan een gezonde leefomgeving voor hun kinderen?

Hoe staat u tegenover de uitspraken van de Vlaamse Bouwmeester als reactie op deze enquête? U hebt in het verleden al een paar keer aangegeven dat de Bouwmeester rechtstreeks onder de minister-president staat. Wanneer hij echter ingaat tegen het BRV, neem ik aan dat u daar ook een mening over hebt. Onderschrijft u zijn standpunten en aanpak en, zo ja, in welke mate denkt u dat dit bijdraagt tot het creëren van een draagvlak?

Hoe gaat u om met de talrijke kritieken die geuit zijn op de uitspraken van de Bouwmeester en die we terugvinden in de reacties op het artikel in Het Laatste Nieuws?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Peeters, u verwijst naar de enquête die in de krant stond. Ik heb geen zicht op de representativiteit van de resultaten of hoe deze enquête is afgenomen en wie er bevraagd is. Ik las in de resultaten geen gebrek aan draagkracht. Wij hebben ook bevragingen gedaan in het kader van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV). Daaruit bleek dat de meerderheid van de Vlamingen de open ruimte wil vrijwaren. Ik verwijs hiervoor naar mijn antwoord op uw schriftelijke vraag van 21 februari 2017.

In de bevraging 'Tevredenheid over milieugerelateerde leefkwaliteit' van mijn departement vond 92 procent de aanwezigheid van groene landschappen in de buurt belangrijk voor de kwaliteit van zijn of haar leven.

In het advies van de Vlaamse Jeugdraad op het witboek BRV wordt gesteld dat volgens een enquête bij jongeren slechts een minderheid van 30 procent van de jongeren niet achter het BRV staat. Dat werd de betonstop genoemd, maar ik neem dat woord niet in de mond. Dat is een bemoedigend resultaat. De jongeren van vandaag zijn de bouwheren van morgen.

Ik ben ervan overtuigd dat een verdere vergroting van het draagvlak aan de orde blijft. We moeten dat vooral doen door te sensibiliseren en door goede voorbeelden uit te praktijk te tonen. We kunnen mensen op die manier overtuigen.

Uiteraard zetten wij volop in op een gezonde leefomgeving; dat is een belangrijke doelstelling die ook centraal staat in het BRV. "Mensen moeten tevreden kunnen zijn over hun woon- en werkgelegenheid in hun (directe) leefomgeving. Ruimtelijke ontwikkeling moet daarom bijdragen aan een aangepast woningbestand, een gezonde ruimte en een kwalitatieve publieke ruimte en landschap."

We werken aan een nieuw luchtactieplan, dat kwam hier al ter sprake. De focus ligt op korte termijn, tegen 2020, op het behalen van de Europese grenswaarden voor NO_x'en. Het luchtplan streeft er ook naar om tegen 2050 de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie te halen, ook in stedelijke gebieden. Tegen 2030 streef ik er met het nieuwe plan naar om de gezondheidseffecten te halveren en ook de impact op de ecosystemen met een derde te verminderen tegen 2030. Hiertoe zullen we moeten inzetten op een verdere vergroening van het voertuigenpark en een beheersing van het aantal auto- en vrachtkilometers. Het nieuwe luchtplan zal voorstellen hiertoe bevatten die ik samen met mijn collega's Weyts en Tommelein zal uitvoeren.

Maar ook het ruimtelijke beleid heeft een belangrijke invloed op de luchtkwaliteit, niet alleen door mobiliteitsbeheersing maar ook door het nemen of stimuleren van ruimtelijke maatregelen en strategieën voor gezonde leefomgevingen. We streven ernaar dat meer mensen te voet, met de fiets of in de toekomst eventueel met andere duurzame vervoersmodi naar hun werk of school kunnen gaan en basisvoorzieningen vinden in hun directe leefomgeving. Het witboek BRV schept hier de juiste condities voor.

Nieuwe woon- en werkplekken worden zo veel mogelijk geënt op collectieve vervoersknooppunten en concentraties aan voorzieningen. In regio's met een sterk stedelijk karakter gebeurt de ontwikkeling van kernen bij voorkeur rond die knooppunten. Grote verplaatsingen worden zo veel mogelijk gereduceerd.

De groenblauwe dooradering zit er ook in. Dat betekent dat we in dichtbevolkte gebieden de water- en groenkwiteit willen verbeteren en op die manier fijn stof en CO₂ willen tegengaan.

De Vlaamse Bouwmeester – ik heb het al een paar keer gezegd – valt niet onder mijn bevoegdheid, maar onder die van de minister-president. Ik neem wel deel aan de debatavonden rond het BRV en stel daar vast dat de Bouwmeester de keuze van de Vlaamse Regering inzake het witboek BRV steunt. Het is een gematigde boodschap die hij brengt. Het is natuurlijk zijn rol om mensen af en toe eens wakker te schudden. We moeten hem daar niet van tegenhouden. Het is niet aan mij om de Bouwmeester een of andere instructie te geven. Als we in debat gaan of voordrachten geven, zitten we op dezelfde lijn. Hij wil niet liever dan dat het witboek BRV wordt gerealiseerd.

Lydia Peeters (Open Vld): Minister, wat betreft de milieuvisie en de groenblauwe dooradering en dergelijke, moeten we inderdaad talrijke initiatieven nemen om de steden aantrekkelijker te maken. Ook dat bleek uit die enquête: zeker jonge hogeropgeleiden, ik bedoel min 50-jarigen, kiezen voor het

buitengebied. Voor hen zijn de steden altijd minder attractief, juist vanwege dat gemis aan voldoende goede leef- en luchtkwaliteit.

Wat betreft de Vlaamse Bouwmeester blijf ik wat op mijn honger zitten. Hij valt inderdaad onder de minister-president, maar de voltallige Vlaamse Regering heeft er alle belang bij om voor een draagvlak te zorgen. U hebt destijds in de plenaire vergadering ook al gesteld dat u niet te vinden bent voor een radicale aanpak, maar dat de weg van de geleidelijkheid moet worden gevolgd. U zegt dat de Vlaamse Bouwmeester daar ook voor kiest, maar om de zoveel tijd lezen we forse uitspraken zoals 'iedereen moet maar in de stad gaan wonen', 'vrijstaand bouwen is crimineel' en 'de planeet is niet klaar voor de mens'.

Dat zijn toch uitspraken die zeker niet bijdragen tot een ruimer draagvlak. Integendeel, hiermee scheidt men een fout beeld van de zaken die men wil realiseren met het BRV. Dat is niet goed. Men moet kijken of daar toch niet eens tegen moet worden opgetreden. Het is de voltallige Vlaamse Regering die het kerntakenplan van de Bouwmeester heeft goedgekeurd. Daarin staat heel duidelijk dat hij een bruggenbouwer moet zijn en mee moet zorgen voor het creëren van dat draagvlak. Dat is mijn aanvoelen. Achteraf lezen we dan ook weer dat hij enkele van zijn uitspraken nuanceert, maar ik vind dat daar iets mee moet worden gedaan.

Wat betreft de bijkomende groenvoorzieningen in de stedelijke gebieden – daar hebt u opnieuw op gehamerd –, denk ik dat we daar met z'n allen volledig achter kunnen staan. Dat kan alleen maar bijdragen tot het draagvlak.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Volgens sommige partijen die hier vertegenwoordigd zijn, is vrijheid het hoogste goed in de samenleving, is vrijheid de bron van alle creativiteit, en ik ben geneigd om hen daar op een aantal vlakken absoluut in te volgen. Op Vlaams niveau hebben we een tijd geleden, al van voor deze legislatuur, de beslissing genomen om een bouwmeester aan te stellen. Die moet begeistert werken, die moet out of the box kunnen denken. Die vrijheid mogen we niet beknotten, of we zijn uitspraken nu leuk vinden of niet. Ik treed het discours dat we moeten optreden tegen zijn vrijheid en creativiteit, zeker niet bij.

Het is zeer goed dat we uit de enquête leren dat ook jongeren behoefte hebben aan groen en luchtkwaliteit, en dat daar een maatschappelijke focus op ligt. Daaruit gaan besluiten, zoals sommigen minstens de indruk wekten, dat jonge mensen liever op de buiten gaan wonen in verkavelingen, zou ik niet doen, allerminst op een beleidsmatige manier. Als we die poort openzetten, zal er nergens nog luchtkwaliteit zijn of deftige groene ruimte.

Heel die enquête en heel dat verhaal bevestigen dat de plannen die we met ons allen partijoverschrijdend hebben goedgekeurd in het witboek BRV, onverkort moeten worden uitgevoerd. Dat is volgens mij het enige antwoord op die enquête. Verder, collega's, is vrijheid een belangrijk goed.

Bruno Tobback (sp-a): Ik wil me bij dat laatste aansluiten, al was het maar omdat ik vind dat het niet veel zin heeft om zoiets als een Vlaamse Bouwmeester aan te stellen als hij vervolgens verondersteld wordt om zich als een Noord-Koreaans nieuwslezer te gedragen en alleen maar na te bouwen wat sommige partijen in de regering noodzakelijk vinden. Ofwel wilt u iemand die advies geeft vanuit deskundigheid en expertise. Als hij vanuit zijn expertise besluit dat het niet meer kan zoals het nu gaat, dan moet hij het recht hebben om dat te zeggen.

Wat betreft die enquête heb ik ook geen flauw idee hoe representatief ze is. Ik heb geen idee of het zinvol is als een bouworganisatie een enquête doet om daar parlementaire gevolgen aan te geven. De representativiteit daarvan is zeer twijfelachtig, en de conclusies liggen nogal verwacht in de lijn van degenen die proberen geld te verdienen met verkavelingen en projectontwikkeling. Dat is hun goed recht trouwens, een commercant mag zijn commerce voeren, maar het beleid hoeft daar niet noodzakelijk conclusies uit te trekken. Voor mij staat de mening van de Bouwmeester in dezen nogal wat hoger, vooral ook omdat uit alles blijkt dat hij gelijk heeft.

Als de prijzen voor alleenstaande woningen en in verkavelingen stijgen en bijgevolg de Vlaming kleiner gaat wonen, dan is het omdat we nu eenmaal 'gesmost' hebben met de grond en er niet veel ruimte meer is om nog zo te wonen. Dat heeft zijn gevolgen. Men moet maar de gevolgen van het beleid in het verleden assumeren en vandaag reageren.

Ik viel bijna achterover, ik durf al eens cynisch te zijn, maar zelfs ik viel bijna achterover van uw tweede vraag, mevrouw Peeters. U zegt dat de mensen maar niet in de stad moeten gaan wonen omdat de lucht daar slecht is. Ik wil u er even op wijzen dat het niet de mensen zijn die in de stad wonen die de lucht daar vervuilen, maar al degenen die in die verkavelingen gaan wonen en vervolgens met hun auto naar de stad rijden. Als iedereen die in een verkaveling woont, daar ook zou werken, dan was er natuurlijk geen enkel probleem. Het probleem ontstaat precies door het soort wonen dat u promoot, waardoor iedereen ergens woont waar hij niet kan werken, vervolgens in de auto stapt, naar de stad gaat, en daar de lucht van een ander gaat verpesten.

Als we van die dualiteit en die strijd niet af geraken, gaat het beleid nooit een millimeter vooruit geraken. Ik vind het onvoorstelbaar cynisch, in de eerste plaats ten opzichte van degenen die te kampen hebben met een slechte luchtkwaliteit, om een vraag op die manier te stellen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik heb begrepen uit het antwoord dat de bezorgdheid van de minister en de Bouwmeester dezelfde zijn. De stijl van communicatie is natuurlijk iets anders. De Bouwmeester heeft zijn rol en de minister heeft haar rol. Gelukkig zijn deze niet dezelfde. Voor mij hoeft dat trouwens niet.

Lydia Peeters (Open Vld): Ik ben blij dat iedereen hier de vrijheid hoog in het vaandel draagt. Ik wil u toch ook opnieuw attenderen op het kerntakenplan dat op 31 maart is goedgekeurd en een welomschreven opdracht geeft aan de Vlaamse Bouwmeester, die onder de bevoegdheid valt van de minister-president. Daarin staat heel duidelijk dat hij als bruggenbouwer moet fungeren, dat hij moet sensibiliseren en communiceren. Zoals de heer De Meyer al zei, past zijn stijl van communiceren inderdaad niet altijd volledig in dat kerntakenplan. Dat plan heeft niks te maken met het aan banden leggen, integendeel, men moet zijn taak uitvoeren, het draagvlak creëren, sensibiliseren en goed communiceren. Dat is iets anders dan slogantaal gebruiken en telkens weer zeggen dat men in de stad moet gaan wonen, dat het slecht is om op de buiten te wonen en dergelijke meer. Dat is toch wel heel duidelijk.

Jos De Meyer (CD&V): Ik was wat meer genuanceerd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de mogelijke aanduiding van het Meerdaalwoud als nationaal park – 27 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Voorzitter, minister, collega's, een paar weken geleden pleitte de burgemeester van Oud-Heverlee – een partijgenoot trouwens van collega Nevens – voor de oprichting van een nationaal park dat niet toevallig het voor een groot stuk ook op zijn gemeente gelegen Meerdaalwoud zou omvatten. Zijn argumenten waren dat het hem waarschijnlijk meer mogelijkheden zou bieden om het bouwen in zijn gemeente tegen te houden, maar hij zou ook willen overleggen nog met omliggende gemeentebesturen.

Het is zeker en vast onbetwistbaar dat het Meerdaalwoud en de Dijlevallei wat natuurwaarde betreft, een bijzonder waardevolle, om niet te zeggen bijna unieke, ligging hebben en een unieke kwaliteit bieden. Dat wordt trouwens ook bijzonder geapprecieerd door massa's bezoekers. Bij mijn weten bestaat er momenteel in Vlaanderen slechts één nationaal park namelijk het park Hoge Kempen in Limburg. Ik ben het idee zeker genegen om minstens te onderzoeken of het mogelijk is om nieuwe nationale parken in te richten, en om dat bijvoorbeeld in de Dijlevallei en het Meerdaalwoud te doen.

Minister, wat is de concrete procedure om over te gaan tot een aanduiding als nationaal park en op welke basis verloopt de afbakening van zo'n park?

Ziet u dat zelf zitten? Moet u of het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) daarvoor het initiatief nemen? Bestaat er een visie over? Bestaan er denkoefeningen over, al dan niet wat het Meerdaalwoud betreft?

Wat zou de impact van een dergelijke aanduiding zijn? Er zijn op het Meerdaalwoud, de Dijlevallei en de Doode Bemde al een hele reeks beschermingsmaatregelen van toepassing. De burgemeester schijnt er heel veel van te verwachten. Ik denk dat het goed is om het eens op een rijtje te zetten.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, is er regelgeving op basis waarvan zo'n nationaal park kan worden erkend? Het antwoord is neen. Het is niet zo dat er ergens in een decreet of een besluit een procedure staat. Het enige nationaal park dat Vlaanderen rijk is, is inderdaad het Nationaal Park Hoge Kempen. Het werd opgericht op basis van het Limburgplan, dat door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd op 8 juli 2005. Er kunnen dus wel andere nationale parken bij komen, maar er is geen specifieke procedure voor.

Een van de speerpunten van mijn beleid is het smeden van brede samenwerkingsverbanden met het oog op het behoud, het duurzaam beheer en de maatschappelijke valorisatie van natuur. De voorbije jaren werden op vele plaatsen in Vlaanderen nieuwe samenwerkingen gestart en werden diverse bestaande partnerschappen verder uitgebouwd die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met natuur. Ik geloof sterk dat dergelijke lokale samenwerking een belangrijke sleutel is om de meerwaarde van natuur zichtbaar te maken en tegelijk ook engagement te bekomen om blijvend in onze natuur te investeren. Het is ook binnen deze lokale, gebiedsgerichte aanpak dat het inrichten van nationale parken een plaats moet krijgen. Ik sta open voor de mogelijkheid voor bijkomende nationale parken, maar we moeten ons ook de vraag stellen wat de

meerwaarde is. Ik sta erachter maar het kan niet zijn dat we overal alles gaan erkennen als nationaal park. Het moet nog een bepaalde schaalgrootte en belangrijkheid hebben. Wat ik ook niet wil, is dat we nationale parken oprichten om dan opnieuw een bovenstructuur te hebben waar veel geld naartoe gaat, met een raad van bestuur en organisaties en personeel. Ik heb daar een hekel aan. Ik vind dat het geld moet worden besteed aan de natuur. Dat is vooral belangrijk.

Het partnerschap Meerdaalwoud is voor mij een van de pioniers op vlak van maatschappelijke verankering van natuur. Reeds twintig jaar geleden werd in dit gebied de basis gelegd voor een geïntegreerde aanpak waarbij lokale actoren en verscheidene beleidsdomeinen en overheden de handen in elkaar sloegen in de beheercommissie Meerdaal-Dijlevallei.

Met die commissie werd heel wat baanbrekend werk verricht, onder andere de optimalisatie van de functionaliteit van het gebied, de afstemming tussen de deelgebieden en de hieraan verbonden lokale partners en de opmaak van een structuurvisie. Momenteel loopt de procedure voor de aanbesteding van belangrijke onthaal- en verbindingsinfrastructuur in Heverleebos en Meerdaalwoud, in samenwerking met het Agentschap Wegen en Verkeer, het Agentschap voor Natuur en Bos en het Departement Omgeving. Binnen die beheercommissie werden de pro's en de contra's van een nationaal park in de zone Heverleebos-Meerdaalwoud-Dijlevallei-Zoniënwoud-Hallerbos besproken en afgewogen. Deze resultaten worden nu meegenomen in de lopende visieontwikkeling door mijn administratie.

Bescherming en bestemming worden geregeld via de bestaande regelgevende instrumenten zoals gewestplannen, ruimtelijke uitvoeringsplannen, Europese instandhoudingsbesluiten, natuur- en bosregelgeving. Uiteraard staat de instelling van een nationaal park gelijk met belangrijke gezamenlijke ambities op vlak van versterking van de natuur en natuurlandschappen en het creëren van maatschappelijke meerwaarde. Voor de realisatie hiervan geloof ik vooral sterk in de gezamenlijke ontwikkeling van een langetermijnvisie en de vertaling hiervan in een masterplan. Binnen de bestaande wettelijke context wordt daarin aangegeven hoe de waarde van een gebied voor natuur en natuurbeleving in zijn brede ruimtelijke en maatschappelijke context kan worden geoptimaliseerd. Ik kan daarvoor verwijzen naar de aanpak die werd gevolgd voor het Nationaal Park Hoge Kempen en Bosland, waar telkens een masterplan aan de basis ligt. Ik denk dus dat dat de beste manier is. Het concept 'nationaal park' kan daarbij een sterk instrument en/of merknaam zijn om alle relevante actoren samen te brengen en middelen te bundelen om die doelen te realiseren en om de betrokkenheid van het publiek met een gebied te vergroten. Nogmaals, er is een visie in opmaak, en de bevindingen worden daarin opgenomen, wat uiteraard kan leiden tot een nieuwe aanduiding van een nationaal park.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik kijk in ieder geval uit naar het finale resultaat van die visie en, waarom niet, naar de poging om over te gaan tot de opmaak van zo'n masterplan. Ik denk dat nogal wat omliggende gemeenten, met name ook de stad Leuven, er best wel voor openstaan om die discussie aan te gaan en daar wat van te maken.

Ik noteer ook – het is belangrijk en ik neem aan dat het niet in de discussiefiche van de collega's zal staan – dat er hoe dan ook een belangrijke verantwoordelijkheid blijft voor de individuele gemeenten. Ik steun ten volle de oproep van de burgemeester om te gaan voor een masterplan voor een nationaal park. Aan de andere kant stel ik dan ook voor dat de burgemeester in zijn eigen gemeente iets meer inspanningen zou doen om zelf het bijkomend bouwen te verhinderen

en om bijvoorbeeld ook de discussie over het afsluiten voor het verkeer van de fameuze Weertsedreef, die dwars door het bos loopt, met iet of wat enthousiasme te bepleiten. Ik zal daar ook met heel veel plezier aan de kant staan. Het is natuurlijk een beetje gek om dwars door het woud in een nationaal park een grote verkeersader in stand te houden. Het is een eeuwig oud zeer. Ik noteer dat de burgemeester van Oud-Heverlee nu mee zal pleiten voor het afsluiten daarvan. Ik zal hem in ieder geval daartoe oproepen, want het zal onvermijdelijk deel moeten uitmaken van zo'n masterplan.

Laat dus iedereen zijn verantwoordelijkheid nemen. Ik begrijp dat de Vlaamse Regering ervoor openstaat. Ik twijfel er niet aan dat er kansen zijn en ik mag hopen dat ze worden gegrepen.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Wij kijken met heel veel plezier naar het idee. Het was inderdaad onze jongerenpartij die er op zeker ogenblik mee heeft uitgekapt en meteen werd gesteund door de lokale afdeling.

Minister, ik ben het met u volledig eens dat een lokaal draagvlak essentieel is en dat het geen bijkomende structuur kan of mag zijn die vanuit Brussel decreteert. Dat zou de slechtst denkbare aanpak zijn om tot een nationaal park te komen. Ook in Limburg is het volledig anders gegaan en is het van onderuit gegroeid. Op dit ogenblik is er een sterke gemeente met een sterk pleidooi om de trekkersrol op zich te nemen. Het spreekt uiteraard voor zich dat het gemeentegrenzen-overschrijdend moet zijn en dat met naburige steden als Leuven moet worden overlegd om na te gaan wat haalbaar is.

Om per definitie te stellen dat door een nationaal park geen verkeersassen kunnen lopen, daar ben ik het niet mee eens. Er zijn ook voorbeelden in het buitenland waar dat wel degelijk het geval is. Ik ga me nu niet concreet uitspreken over wat het eventueel nationaal park Meerdaalwoud en omgeving betreft, maar om te zeggen dat het per definitie niet kan, daar ben ik het niet mee eens.

Minister, u zult in ons ook een medestander vinden om vooral niet te komen tot het oprichten van een nieuwe, al dan niet dure, overkoepelende structuur. Daar is absoluut geen behoefte aan. Een nationaal park moet natuurlijk een toegevoegde waarde hebben boven op de bescherming die heel wat van de zones die er theoretisch deel van zouden kunnen uitmaken, al hebben. Die toegevoegde waarde zit voor een deel in het zich gezamenlijk presenteren met ook een effect op mogelijk toerisme en recreatie. Die meerwaarde moeten we zeer goed in kaart brengen. Met 'we' bedoel ik eerder de lokale partners die zo'n project schragen. En we moeten ook nagaan welke middelen vanuit de verschillende partners kunnen worden aangewend.

Het is in elk geval een denkoefening die wij zeer genegen zijn. In Nederland zijn er twintig nationale parken, Frankrijk heeft er een zevental hele grote, Groot-Brittannië heeft er ook een aantal, en opvallend in de meest dichtbevolkte delen en niet in de meer afgelegen gebieden. Ik denk dat we in Vlaanderen er wel een draagvlak voor kunnen vinden. Dit is één voorbeeld, maar wat ons betreft, mogen er nog een aantal volgen.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Ik spreek als ervaringsdeskundige, want onze gemeente participeert aan het Nationaal Park Hoge Kempen: een nationaal park van 6500 hectare groot. Er lopen verkeersaders door. Ik zou zeker geen pleidooi

willen houden om die allemaal af te schaffen, want ik vrees dat dan mijn gemeente maar ook de omliggende gemeenten niet meer bereikbaar zijn.

Het lokale draagvlak is uiteraard heel belangrijk. Sinds 2000 komen wij met de lokale besturen samen om mee te werken aan dat Nationale Park Hoge Kempen, waarvan de trekkersrol ligt bij het Regionaal Landschap Kempen en Maasland. Van 2000 tot 2002 is gewerkt aan het masterplan dat finaal heeft geresulteerd in het Nationaal Park Hoge Kempen, dat men straks nog wil uitbreiden tot 10.000 hectare.

Collega's, ik denk dat u in Limburg een mooi voorbeeld ziet, maar er moet, zoals de minister zegt, een draagvlak voor worden gecreëerd, en verkeersaders zonder meer afschaffen, is geen goede optie om een draagvlak te creëren.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): De verkeersaders schijnen nogal tot de verbeelding te spreken. Ik kan begrijpen dat mevrouw Peeters ze niet weet liggen in het Meerdaalwoud, maar de heer De Bruyn weet dit heel goed. Hij weet dus, net zo goed als ik, dat er hoe dan ook nog twee grote steenwegen dwars door die regio lopen, en dat de baan waar we het over hebben, een baan is die van links naar rechts dwars door een bos gaat en die eigenlijk geen enkele gemeente met een andere gemeente verbindt. Het is dus eigenlijk een compleet onzinnige verkeersas die gewoon dwars door een bos, een beschermd bos, gaat en voor de rest geen enkele andere functie heeft.

Met andere woorden, vooraleer iemand mij zover wil brengen om te pleiten dat men iedere weg in een nationaal park afsluit, daar gaat de discussie niet over, collega Peeters, maar ik ben blij dat u misschien iets heb bijgeleerd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de invoering van een verplichte groennorm in verstedelijkt gebied – 139 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, op 28 september vond in Kruishoutem een rondetafelgesprek plaats over de noden inzake groenvoorziening in steden en dorpen met vertegenwoordigers van verschillende overheden en hun instellingen, siertelers, groenvoorzieners, aannemers, tuinarchitecten, lesgevers en nog andere vertegenwoordigers van de sector. Ook de Vlaamse minister van Landbouw was daarbij aanwezig.

Uit de gesprekken bleek dat een gezamenlijk plan inzake groenvoorzieningen ontbreekt. Het is dan ook de bedoeling om met een gezamenlijke visie bij te dragen aan meer duurzaam groen.

AVBS, de sierteelt- en groenfederatie, ging zelfs nog een stap verder en bepleit een verplichte 'groennorm', aldus een artikel van het Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw (VILT). Zij verwijzen hiervoor naar alle voordelen van een dergelijke norm. Dit gaat van het filteren van fijnstofdeeltjes tot het verlagen van de omgevingstemperatuur en de warmteopname via groendaken.

AVBS-secretaris Pieter Van Oost verduidelijkte het AVBS-standpunt: "De groennorm is wenselijk op twee niveaus, ten eerste als onderdeel van het planningsproces zodat bij de aanleg van een verkaveling of industrieterrein, of bij grotere infrastructuurprojecten –zoals een nieuwe brug of de Oosterweel-verbinding – plaats ingeruimd wordt voor groen. In fase twee is de groennorm ook van toepassing op de individuele vergunningsaanvrager. Zoals men vandaag rekent met 1,5 tot 1,8 parkeerplaatsen per woning in een verkaveling, zo kan men ook cijfers kleven op de wenselijke verharde en vooral niet-verharde oppervlakte binnen een verkaveling."

Minister, wat denkt u van een verplichte groennorm? Zult u hierover nog verder overleg plegen met AVBS?

Werden er tijdens het rondetafelgesprek afspraken gemaakt over het opstellen van een gezamenlijke visie over groenvoorzieningen in steden en gemeenten? Zo ja, welke?

Heeft het rondetafelgesprek daarnaast nog andere ideeën of initiatieven opgeleverd die inspirerend kunnen zijn voor uw beleid?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: De groennorm is een heel interessant instrument om onze steden en dorpskernen effectief en snel te vergroenen. De voordelen zijn schonere lucht, het tegengaan van het hitte-eilandeffect en het bufferen van water bij veel neerslag. Het heeft ook een positief effect op de gemoedstoestand en vermindert stress. Alles en iedereen is dus gebaat bij meer groen in de leefomgeving.

Het zomaar invoeren van een groennorm zou ertoe kunnen leiden dat deze gepercipieerd wordt als een zoveelste last of normering die wordt opgelegd. Om ervoor te zorgen dat een groennorm positief wordt ervaren, moet aan een aantal randvoorwaarden worden voldaan. Zo moet in de opleiding van architecten en stedenbouwkundigen meer aandacht worden besteed aan hoe men vanaf het concept van een gebouw meedenkt over de aankleding van de omgeving. Hetzelfde geldt voor de aanleg van een weg. Een typisch voorbeeld is dat wanneer een lokaal bestuur een nieuwe weg en een nieuwe riolering aanlegt, pas in laatste instantie wordt gedacht aan de aankleding van die weg met bijvoorbeeld bomen. Het gaat dan vaak over niet de meest kwaliteitsvolle bomen, die na een tijdje kapotgaan omdat de aannemer daar niet voldoende expertise in heeft.

Een oplossing daarvoor is om het groen in het project apart aan te besteden aan kenners die weten welk groen het best wordt aangeplant en het meest onderhoudsvriendelijk is voor de lokale besturen.

We merken ook dat het concept van ecosysteemdiensten of natuurvoordelen zeker nog niet bij iedereen voldoende is doorgedrongen. In samenspraak met de verschillende stakeholders is het de bedoeling om doelmatige instrumenten verder uit te werken.

Het netwerk dat we hebben opgezet met de rondetafel heeft er ook mee te maken dat we zien dat heel veel verschillende diensten met dat onderwerp bezig zijn: het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), het plattelandsbeleid, het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), Onroerend Erfgoed. Iedereen is dus bezig met dat thema, maar allemaal naast elkaar. Daarnaast zijn er ook de spelers op het veld zoals de verschillende middenveldorganisaties. Elkeen is op zijn eigen terrein bezig met dit thema. We

hebben al die spelers rond de tafel gebracht, en daar is toen het idee geopperd om een 'staten-generaal groen in de stad' op te zetten. Bedoeling is om een nog groter draagvlak te creëren en nog beter de groennorm uit te werken.

Het uitwerken van een gezamenlijke visie over groenvoorzieningen in steden en gemeenten is ook een onderdeel van de agenda van de staten-generaal. ANB heeft de opdracht gekregen om dit verder te verfijnen. Daarvan is een eerste draftversie klaar die kan dienen als basis om tot een gezamenlijke visie te komen.

Ook in de ontwerp teksten voor het BRV wordt in het concept van een groennorm of groenscore op plannings- en vergunningenniveau voorzien. Die moeten bijdragen tot een substantiële vermeerdering van groen en blauw in de straten.

Tijdens de rondetafel kwam er meer aan bod dan alleen de groennorm. Zo hadden we het ook over kennisdeling, multifunctioneel groen, het belang om te denken aan groenaanleg vanaf het begin van het proces, het uitwerken van een 'green deal'. Het verslag wordt op dit moment gefinaliseerd en zal worden bezorgd aan de commissie. Daarna kan een vervolgisie worden ontwikkeld.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik begrijp uit uw antwoord dat u de groennorm een interessant instrument vindt. U hebt dat ook geïllustreerd met verschillende voorbeelden. Maar het onmiddellijk en verplicht invoeren van een bepaalde norm stelt u niet voorop. Verder wilt u sensibiliseren en motiveren. Daarbij wilt u liefst alle instellingen laten samenwerken vanuit een gecoördineerde visie. Ik denk dat dit laatste enorm belangrijk is.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Ik ben natuurlijk ook blij dat er geen verplichte groennorm komt, want wij zijn voor vrijheid, mijnheer Ronse. Minister, ik heb een paar weken geleden ook een vraag gesteld, maar die ging toen eerder over het monitoren van het groen. Dat lijkt me ook wel heel belangrijk voor de toekomst.

Sensibiliseren en motiveren is heel belangrijk, maar vaak krijgt men op lokaal niveau, en ik denk dat heel wat collega's dat zullen kunnen onderschrijven, heel wat reacties wanneer het gaat over het bufferen van hemelwater. Men zegt dan dat die wadi's overgedimensioneerd zijn, terwijl die wadi's net zorgen voor extra groenelementen in de verkavelingen en dergelijke meer. Motiveren en sensibiliseren is heel belangrijk, maar daarnaast is het ook belangrijk die groenelementen die vandaag de facto al in tal van verkavelingen worden doorgevoerd, in kaart te brengen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik dank de heer De Meyer voor de interessante vraag. Ik vind dit een heel interessant idee en ik ben blij dat mevrouw haar vrijheidsidealen consistent opnieuw verdedigt.

De eerdere vraag van mevrouw Peeters over de Liviosenquête sluit een beetje aan bij dit thema. Het gaat over luchtkwaliteit, over hoe het leven in een stad opnieuw aangener maken. We merken dat het aangener is in steden waar er groen is. Als we zien welke functie Central Park in New York vervult, als we zien wat men in Antwerpen aan de Gedempte Zuiderdokken tracht te doen, als we kijken naar architectuur waarin groen is verwerkt, dan stellen we

ontegensprekelijk vast dat de levenskwaliteit op die plaatsen daar enorm verhoogt.

Het is ook een vorm van vrijheid om te kunnen opgroeien in een dergelijke levensomgeving en -kwaliteit, een vrijheid die we de komende generaties niet mogen afnemen. En eigenlijk, mevrouw Peeters, komen we tot de filosofische vraag waarbij men de groennorm ziet als enerzijds iets vrijheidsbeperkends maar anderzijds als iets dat de vrijheid van mensen om in een aangename omgeving te leven, doet toenemen. Het is eigenlijk een soort van vrijheid waarop we geen claim mogen leggen.

Wat mijn fractie betreft, moet dit voorstel op zijn minst zonder enig taboe kunnen worden onderzocht. Dit moet samen met steden en gemeenten worden bekeken, eventueel in het kader van het BRV. Als we in het BRV gaan voor meer ruimtelijk rendement, voor meer verdichting, waarom zouden we dan ook niet kunnen trachten te betonnen dat er meer groen in de stad komt?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Wat ook aan bod is gekomen op de rondetafel en ook voortvloeit uit het witboek BRV, is dat er op twee niveaus aan die groennorm moet worden gewerkt: op planningsniveau waar men bepaalde indicatoren moet meegeven en op het niveau van de vergunningen. Men kan dan een vergunning toekennen wanneer in hetzelfde concept wordt gezorgd voor een voldoende kwalitatieve leefomgeving. Vaak wordt dat een beetje door elkaar gehaald. Beide niveaus zijn van belang. Daarnaast is er ontzettend veel kennis en expertise om dat openbaar groen kwaliteitsvoller, biodiverser en onderhoudsvriendelijker te maken, maar daar zijn wij helemaal nog niet mee bezig, wij hinken daar helemaal achterop.

De bedoeling van die rondetafel, mijnheer de Meyer, is vooral om daar die kennis te bundelen en ter beschikking te stellen van onze lokale besturen. We hebben een schitterende Vereniging Voor Openbaar Groen, die bereid is daaraan mee te werken. Wanneer ik dan hoor dat ANB al een aantal jaren een schitterend voorbeeldboek heeft over wat steden en gemeenten met dat openbaar domein kunnen doen, dan blijken twee mensen aan die rondetafel dat te kennen. En dan is er dus iets mis. Ook de Vereniging Voor Openbaar Groen zit daar, maar kent dat voorbeeldboek van ANB niet. En dan vraag ik me af waar wij mee bezig zijn. Er zitten daar dertig mensen rond de tafel die allemaal met hetzelfde bezig zijn, maar die allemaal naast elkaar werken. Als we die krachten veel meer bundelen en op elkaar afstemmen, dan zullen we veel verder geraken en onze middelen op een veel efficiëntere manier kunnen besteden. En dat is juist de bedoeling van die rondetafel.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw inspirerend aanvullend antwoord. Ik begrijp dat sommige collega's geen voorstander zijn van een verplichting maar wel van een monitoring. Dat is voor mij oké, maar wat doen we dan met besturen die daar geen of weinig gevolg aan geven? Hoe verplichten we die, of doen we dat niet? Begeleiden we hen, en op welke manier? En wat indien ze ook daar geen gevolg aan geven?

Ik zal deze problematiek zeker verder opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de resultaten van het winterjaar 2016-2017 in het MAP-meetnet inzake de oppervlaktewaterkwaliteit

– 145 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de teleurstellende resultaten van het vijfde Mestactieplan

– 194 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) maakte de resultaten van het MAP-meetnet met betrekking tot nitraat en fosfaat in ons oppervlaktewater nog niet wereldkundig. Dit is nochtans de periode waarin dat jaarlijks gebeurt. De oppervlaktewaterkwaliteit is heel wat breder dan het meetpuntennet rond het MAP, maar ik zal me vandaag beperken tot de gevolgen van het mestbeleid op de oppervlaktewaterkwaliteit.

Minister, op mijn actuele vraag van vorig jaar tijdens ongeveer dezelfde periode antwoordde u: "(...) dat we met de meetcampagne de effecten van MAP 5 volgend jaar" – 2017 – "zullen kennen. Het Mestactieplan is goedgekeurd door de Europese Commissie. We hebben afgesproken dat er volgend jaar een evaluatie komt." We hoopten met andere woorden dat het nieuwe MAP 5 eindelijk voor een kentering zou zorgen en dat de effecten van ons mestbeleid op de oppervlaktewaterkwaliteit eindelijk in positieve zin zichtbaar zouden worden.

Minister, ik wil ook van de gelegenheid gebruikmaken om u te vragen naar de kosten-batenbalans van het Vlaamse mestbeleid in dat geheel.

Wat zijn de globale tendensen van de jaarrapportage van de VMM voor het winterjaar 2016-2017? Kwatongen beweren, maar u zult dat dadelijk bevestigen of ontkennen, dat het aantal meetpunten waar er een overschrijding is, status quo blijft. Als dat zo is, ligt dat dan in de lijn van de verwachtingen? Is daar volgens u een koerswijziging nodig?

Welke totale kosten kennen we op dit moment met name bij de Vlaamse Landmaatschappij, bij het Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding duurzame Bemesting (CVBB), voor MAP 5, voor het personeel van de Mestbank, voor subsidies aan het CVBB en voor campagnes? Hebben we daar een zicht op? Vindt u dit bedrag in overeenstemming met de behaalde resultaten?

Welke boodschap bent u van plan aan Europa mee te geven naar aanleiding van uw tussentijdse rapportering?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Ik was inderdaad ook in spanning aan het wachten op de resultaten van het MAP-meetnet, die, zoals de heer Vandaele terecht opmerkt, normaal gezien halverwege september worden overgemaakt. Ik heb zijn traditie om vragen te stellen niet willen doorkruisen, ere wie ere toekomt. We weten allemaal wel dat die cijfers er zouden moeten zijn, dat ze beschikbaar zouden moeten zijn.

Er is nog iets anders onrustwekkends. Dat is, en ik had er nog niet bij stilgestaan, dat het VLM-rapport (Vlaamse Landmaatschappij), dat in principe ieder

voorjaar in de commissie wordt besproken en publiek gemaakt, voor 2016 hier nog niet aan bod is gekomen. Het is nog niet overgemaakt, terwijl ook dat een jaarlijkse traditie was. Aangezien dit een jaar is, zoals u zelf hebt opgemerkt, waarin we een grondige evaluatie zouden moeten doen, en een nieuw MAP zouden klaarmaken tegen eind volgend jaar, want hoe dan ook loopt MAP 5 af, is het opvallend dat we geen van die resultaten en cijfers in het afgelopen jaar hebben besproken in deze commissie.

Wie het wel weet en blijkbaar al de cijfers wel kent, is de website Apache. Het is naar aanleiding daarvan dat ik deze vraag heb gesteld. Dat zijn dan die kwatongen, maar ik weet niet of ik hen zoals de heer Vandaele bij de kwatongen moet rangschikken, vooral niet omdat de minister zelf heeft gereageerd op het artikel dat op 6 oktober verschenen is, in dat artikel zelf. Ik neem aan dat het geen kwatongen zijn maar goedgeïnformeerde bronnen die worden bevestigd door het kabinet. Ze kwamen duidelijk zeggen dat er effectief een complete stilstand is van het aantal overschrijdingen. We zitten dus zeer ver van de MAP 5-doelstellingen, zelfs boven de doelstellingen van MAP 4. We worden dus geconfronteerd met een zeer grote achterstand inzake nitraat. Inzake fosfaat is er zelfs sprake van een achteruitgang. Het is niet nieuw dat dit al jaren stagneert.

U bevestigt dat, minister. De verwachting is dat het aantal overschrijdingen van de norm stagneert. Met andere woorden: we komen er niet, bijlange na niet zelfs. MAP 5 is in het beste geval een zachte mislukking, in het slechtste geval een absolute stilstand in het bestrijden van de oppervlaktewatervervuiling door nitraat en fosfaat.

Minister, kunt u wat toelichting geven bij die cijfers? U reageert wel op Apache, maar in de commissie weten we nog niets, ondanks het feit dat de rapporten ter beschikking zouden moeten zijn. Of zijn ze dat misschien niet? Dat kan ook een antwoord zijn.

Er is de stijgende complexiteit van de laatste mestplannen, waarin we maatregel op maatregel proberen te stapelen om toch maar een gelijk aantal dieren, veehouderijen en intensiteit in de sector proberen te behouden. Dat zijn bijna oncontroleerbare afstandsregels, verwerkingsregels, percentages en noem maar op, waar bij mijn weten zelfs de Boerenbond over klaagt. Is het niet stilaan tijd om te erkennen dat al de complexiteit van de wereld ons niet gaat helpen omdat er gewoon veel te veel intensieve veehouderij op veel te weinig grond wordt gevoerd?

Er is maar één oplossing – uit onderzoek blijkt trouwens dat de landbouwers daar zelf ook om vragen –, en dat is een begeleide afbouw van de veestapel. Als ik het goed heb, is er onlangs een enquête geweest waaruit bleek dat ongeveer één derde van de veehouders, als ze zonder schulden konden stoppen, dat vandaag zouden doen, of liever nog gisteren. Waarom speelt het beleid daar niet op in? Dat gaat geld kosten, uiteraard. Ik ben niet tegen een warme sanering. Maar wat we nu doen, kost ook al jaren geld, en levert inzake grondwater- en oppervlaktewaterkwaliteit niets op. Wat we nu doen, is geld weggooiën. Misschien is het wel eens tijd om een andere richting te kiezen en andere maatregelen te nemen. Wat is uw visie daarover?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: De laatste 12 jaar sinds de uitbreiding van het MAP-meetnet tot 760 meetpunten in 2003 vertoonde de nitraatconcentratie in het oppervlaktewater een gestage verbetering: van circa 60 procent goede MAP-meetpunten in 2003 evolueerden we naar 80 procent goede MAP-meetpunten in 2014. Deze vooruitgang stagneert de laatste jaren. Er is nog weinig evolutie: in

het winterjaar 2016-2017 zijn er in Vlaanderen 6 procent van de meetplaatsen met één overschrijding van de 50 milligram nitraat/liter-drempel, 3 procent van de meetplaatsen vertoont 2 overschrijdingen en 11 procent van de meetplaatsen vertoont meer dan 2 overschrijdingen.

Net zoals de vorige jaren vertoont de nitraatconcentratie in de verschillende bekkens in Vlaanderen een grote variatie: het Dender- en Netebekken scoren zeer goed met 100 en 96 procent goede meetplaatsen, het IJzer-, Leie- en Maasbekken scoren niet goed met 50, 63 en 69 procent goede meetplaatsen, de zes andere bekkens scoren tussenin tussen 77 en 91 procent goede meetplaatsen.

Positief is dat uit een trendanalyse van de nitraatconcentraties per meetplaats van winterjaar 2007-2008 tot en met winterjaar 2016-2017 blijkt dat het percentage meetplaatsen met een significant dalende trend van 38 procent merklijk groter is dan het percentage meetplaatsen met een significant stijgende trend van 2 procent.

De orthofosfaatconcentratie in oppervlaktewater vertoont sinds 2010 een schommelend verloop. In winterjaar 2016-2017 ligt het percentage meetplaatsen dat voldoet aan de milieukwaliteitsnorm, op 33 procent, wat niet hoog is, maar beter dan de drie voorgaande jaren.

Uit een trendanalyse in de periode 2007-2016 van de orthofosfaatconcentraties per meetplaats blijkt dat 77 procent van de meetpunten geen statistisch significante trend vertoont, 19 procent vertoont wel een significante stijging en 4 procent een significante daling.

Recent wetenschappelijk onderzoek van de KU Leuven toont aan dat de huidige fosforconcentratie in het oppervlaktewater weinig correlatie vertoont met de huidige landbouwemissies van fosfor, maar wel met de concentraties van fosfor in het sediment van de waterlopen. Dit geeft aan dat we ook de nodige aandacht moeten besteden aan de historische vervuiling van de waterbodems.

De doelstelling van MAP 5 om tegen eind 2018 het overschrijdingspercentage tot maximaal 5 procent terug te dringen, zal niet haalbaar zijn. Op basis van deze vaststelling heb ik mijn diensten de opdracht gegeven om de oorzaken van de stagnatie grondig te onderzoeken. Op basis van die resultaten zal Vlaanderen uiteraard de onderhandelingen over het zesde actieprogramma met de Europese Commissie aanvatten in functie van het halen van de doelstellingen van de Nitraatrichtlijn. Ik kan daar niet op vooruitlopen omdat we dat in het nieuwe actieprogramma willen verwerken zoals we dat in het verleden hebben gedaan. Er is nog heel wat overleg nodig met alle stakeholders, de wetenschappers, onze diensten en de Europese Commissie.

De kosten voor de uitvoering van MAP 5 worden als volgt geraamd: bedrag per jaar voor het werkingsbudget van VLM/Mestbank 19,2 miljoen euro; voor het werkingsbudget van het Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding duurzame Bemesting (CVBB) 2,2 miljoen euro; voor eigen kosten landbouwers 109 miljoen euro, waarvan mestverwerking 87 miljoen euro, aangepaste voedertechnieken 16 miljoen euro, monsternemingen 5,4 miljoen euro en aangepaste bemesting 0,6 miljoen euro. Dat is in totaal 130,4 miljoen euro.

Dit kostenplaatje, op basis van een inschatting van eigen kosten van de sector, het werkingsbudget van de VLM en van het CVBB maakt duidelijk dat de kosten voor het reduceren van de nutriëntenbelasting in het grond- en oppervlaktewater in belangrijke mate door de landbouwsector zelf gedragen worden. Het principe 'de vervuiler betaalt' wordt met andere woorden zeker toegepast.

Ondanks de stagnering in de waterkwaliteit gedurende de afgelopen jaren is sinds de start van het mestbeleid een sterke verbetering van de waterkwaliteit op het vlak van belasting door nutriënten uit de land- en tuinbouw gerealiseerd: van 43 procent goede MAP-meetpunten in 1999 tot 80 procent goede MAP-meetpunten vandaag. Om de waterkwaliteit echter op het reeds bereikte niveau te houden is een continue investering nodig in infrastructuur, maatregelen, begeleiding en handhaving. Zonder deze inspanningen zou de geboekte vooruitgang snel tenietgedaan zijn. Dit neemt niet weg dat de resultaten nog verder moeten verbeteren. Er zullen nog bijkomende maatregelen nodig zijn. We zullen daar werk van maken.

Mijnheer Tobback, ik heb het VLM-mestrapport ontvangen op 15 oktober. Dat komt niet in het voorjaar. Dat komt altijd – en dat is ook zo bepaald – op 15 oktober bij mij. Dat is op zondag 15 oktober aan mij overgemaakt.

Bruno Tobback (sp.a): Om alle misverstanden te vermijden: ik heb het over dat van 2015. Bij mijn weten is dat niet besproken in deze commissie. Het is toch een jaarlijks rapport dat normaal gezien hier in het voorjaar in de commissie wordt besproken? Dat van vorig jaar is in deze commissie nooit aan bod geweest. Ik zeg dat niet als een verwijt. Het was gewoon een informatieve vraag. Bij mijn weten wordt dat elk jaar besproken. Wat u nu op uw bord hebt gekregen, zouden we normaal gezien in het voorjaar bespreken. We hebben dat dit jaar voor dat van vorig jaar niet gedaan.

De voorzitter: Mijnheer Tobback, daar kan de minister niets aan doen. Zolang u dat niet op de agenda zet om te bespreken, wordt dat niet besproken. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Volgende week zal heel moeilijk zijn, collega, want dan zijn we op studiereis. We kunnen het onderweg bespreken.

Wilfried Vandaele (N-VA): Mijnheer Tobback, ik heb mijn vraag niet ingediend na het artikel op Apache. Ik was al vroeger. De kwatongen zaten wat mij betreft niet daar. Of er kunnen er daar zitten. In elk geval heb ik mij daar niet op gebaseerd. Mijn vraag is al op 4 oktober ingediend.

Minister, wat we vermoedden, wordt bevestigd: er is geen verbetering maar stagnatie. Er is misschien zelfs een procentje verslechtering als ik de kwatongen mag geloven. We zijn er nog bijlange niet. Ik geloof dat we nog 5 procent overschrijdingen mogen hebben tegen 2018 voor Europa. We zitten nu nog vier keer hoger. Toch zeggen we bij elk nieuw MAP: dit keer gaan we slagen, dit keer komen we er. Quod non.

Het is elke keer eigenlijk een maat voor niets. Het heeft natuurlijk weinig zin om op die manier verder te gaan. We halen niet wat van ons verwacht wordt door Europa. We kunnen elke keer weer met die mensen gaan praten en elke keer weer allerlei argumenten uit de kast halen en elke keer weer zeggen dat we het met ons nieuwe plan wel gaan halen. Als dat zo is, dan maken we daar toch maar een slechte beurt. Plus, het helpt ons niet om de doelstellingen van Europa – en niet alleen van Europa, we zeggen altijd dat Europa dat wil, maar we moeten het zelf ook willen – te halen. Wat mij en mijn fractie betreft, willen we dat ook zelf, voor onze milieukwaliteit hier in Vlaanderen.

U voegt samen wat de overheid ophoest en wat de sector zelf betaalt om aan mestverwerking en zo te doen. Dat is misschien geen goede manier van werken. Elke sector, elk bedrijf, moet investeringen doen om normen te halen, of het nu veiligheids-, milieu- of andere normen zijn. Dat vormt een onderdeel van elke bedrijfsvoering in elke tak, zo ook in de landbouw.

We moeten echt eens af van die inspanningsverbintenissen. Elke keer als we over het MAP spreken, zijn we precies tevreden met een inspanningsverbintenis en streven we niet naar een resultaatsverbintenis. Na al die jaren MAP mogen we wel eens een resultaatsverbintenis vragen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Ik wil me daarbij aansluiten, heel erg zelfs. Ik vind om te beginnen de redenering fout: zo van 'we steken daar 130 miljoen euro in, en kijk eens hoe groot de inspanning is'. De vraag is niet hoe groot de inspanning is, maar wat het resultaat is. Als we 130 miljoen euro per jaar besteden aan het boeken van nul vooruitgang, dan gooien we 130 miljoen euro per jaar weg. Of dat geld is van de landbouw of van de overheid – en dus van de belastingbetaler –, het blijft weggegooid geld. Het eindresultaat zal zijn dat, als we de Europese doelstellingen niet halen, we nog meer geld gaan moeten weggoeien, waarschijnlijk opnieuw van de belastingbetaler, want dat gaat dan in boetes. Het is met andere woorden stilaan tijd om ons het adagium van Einstein te herinneren: hetzelfde blijven doen en een andere uitkomst verwachten, dat is de definitie van waanzin.

Dit moet toch eens opnieuw worden onderzocht. Ik heb er in het verleden vanuit de meerderheid, soms met lange tanden, aan meegewerkt. We hebben stelselmatige vooruitgang geboekt, maar vandaag is het al een aantal jaren duidelijk dat we stagneren en dat wat we nu aan het doen zijn, nooit gaat leiden tot waar we moeten zijn. Het moet dus opnieuw worden bestudeerd. Er zijn andere maatregelen nodig, want zo komen we er niet.

Minister, ik ben blij dat u de cijfers van de kwatongen bevestigt. Ik stel voor om zowel de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) als de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) in deze commissie uit te nodigen om hen allebei te horen over de resultaten van die cijfers. Ik heb begrepen dat het rapport van de VLM over vorig jaar al klaar ligt en bij u is sinds 5 oktober. Minister, ik zou graag, in uw aanwezigheid, de resultaten toegelicht krijgen in deze commissie zodat we weten waar we over spreken en het niet op Apache moeten gaan zoeken, met alle respect voor de 'Apachen'.

Mijn conclusie lijkt toch heel evident. Minister, u onderschrijft die eigenlijk. We komen er niet, en het moet dus anders.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik wil me aansluiten bij de heel alerte collega's die niet alleen Apache lezen, maar als indianen zitten te kijken naar de overkant en alert zijn.

Ik heb het stuk ook gelezen op diezelfde website, maar ik kon er niet meteen uit afleiden dat er al cijfers waren voor de voorbije campagne, en die zijn blijkbaar op het bureau van de minister aanbeland.

Minister, ik maak me serieus zorgen, en u ook, merk ik. Het laaghangend fruit, zoals we eens tijdens een vorige bespreking hebben gezegd, is geplukt. We hebben dat kunnen doen tot 2014, en dan blijft een hardnekkig restant over. Ik heb het dan vooral over nitraat in het oppervlaktewater, want de problematiek van fosfor is nog breder, en veel historische vervuiling van waterlopen heeft te maken met wat er in die sedimenten aanwezig is. Nitraten kunnen we beter isoleren.

De bekkens in de buurt waar ik woon, zijn nog altijd van de slechtste. Er moet een serieuze evaluatie gebeuren en er zullen maatregelen moeten worden

genomen. Het is onverdedigbaar dat we op 20 procent overschrijdingen van de rode meetpunten blijven hangen. Ik weet dat het heel erg moeilijk zal zijn om dat naar beneden te krijgen zonder ernstige en zware inspanningen. Ik denk dat het in het belang is van de landbouw zelf om daar echt op in te zetten. U hebt inspanningen gedaan, maar blijkbaar heeft de bedrijfsgerichte aanpak niet zo'n grote impact. Dat zou blijken uit het rapport zelf. Er moeten echt maatregelen komen om die pijnpunten aan te pakken.

Minister, ik neem aan dat er financiële sancties komen van de Europese Unie als we de doelstellingen niet halen. We zullen na het vijfde Mestactieplan de doelstellingen niet halen die we hadden vooropgesteld in het vierde Mestactieplan. We kunnen niet blijven achteropkomen.

Minister, is er ook een effect op de mogelijke aanvragen voor derogatie in de toekomst? Ik neem aan dat de landbouwers daar dan wel rechtstreeks de dupe van kunnen zijn. Hoe zit het met die derogatie?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, het is niet de eerste keer dat we hier die analyse maken. We delen de analyse dat het niet meer vooruitgaat en dat we dus bijkomende maatregelen moeten nemen. De 1 metermaatregel, u welbekend, is een maatregel die we nemen en die ingaat vanaf 2018. Dat is iets waar we sneller bijsturen. Er zullen inderdaad bijkomende maatregelen nodig zijn.

We zijn niet alleen. Ik zie dat ook andere lidstaten daarmee worstelen, zoals Nederland. Ik zeg dit niet om het goed te praten.

De aanpak van MAP 5 heeft bepaalde resultaten gehad maar stagneert nu. We moeten inderdaad de conclusie trekken dat er andere maatregelen nodig zullen zijn en dat dat uiteraard in het voordeel is van de waterkwaliteit van iedereen maar ook van de landbouw. Ik kan het alleen maar beamen, en dat is ook de verdere weg die we zullen inslaan.

Collega Tobback, om u niet te achterdochtig te maken of om u niet te laten denken dat er bepaalde samenzweringen zijn of zaken worden verzwegen, zeg ik u dat men mij meldt dat, waar er vroeger in de regelgeving de verplichting stond dat de VLM-mestrapporten werden overgemaakt aan de commissie, het nu niet meer zo is. Daardoor is het waarschijnlijk niet automatisch aan de commissie gemeld en besproken. Ze zijn klaar en in alle openbaarheid beschikbaar. Uiteraard zijn onze diensten heel graag bereid om die hier te bespreken en met jullie te delen.

Het VMM-rapport zal eerdaags op de website openbaar verschijnen. De cijfers worden dus morgen of overmorgen zeker vrijgegeven.

Ik weet ook niet hoe die cijfers verspreid zijn. Het is niet via mij gebeurd. Ik kan het ook alleen maar vaststellen dat ze zijn verspreid. De publicatie is deze week gepland. We hebben niks te verbergen. Er is volledige transparantie. Iedereen kan alleen maar tot de conclusie komen dat we bijkomende maatregelen zullen moeten nemen en dat we goed moeten nadenken welke dat zullen zijn. Wat ik nu al weet, is dat we nog veel sterker gebiedsgericht zullen moeten werken. We hebben dat al gedaan, maar we zien waar de zwarte punten zijn, en daar zullen we bijkomende maatregelen moeten nemen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, ik denk dat we het hierbij kunnen laten. Zodra alle cijfers van de VMM en van de VLM bekend zijn, zullen we daar ongetwijfeld op terugkomen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Ik roep op om de beide organisaties in deze commissie uit te nodigen om de resultaten, zowel die van vorig jaar als die van dit jaar, toe te lichten. Ik vind het op zich een beetje eigenaardig, in het kader van de samenwerking tussen regering en de administratie en het parlement, dat als het niet bij wet verplicht is, rapporten niet worden overgemaakt aan het parlement vooral omdat het jaar na jaar een vast punt op de agenda was. Misschien kunnen we toch eens betere afspraken maken om ervoor te zorgen dat dit soort beleidsdocumenten automatisch bij ons terechtkomen.

Voorzitter, ik wil nog even opmerken dat de minister blijkbaar toch blijft vasthouden aan een taboe, want ze heeft er niet op geantwoord. Het taboe van de afbouw van de veestapel blijft blijkbaar gelden.

Minister, als je kijkt naar gebiedsgerichte problemen – ik heb ze bij –, gaat het over overschrijdingen in de varkenshouderij. Er is eigenlijk maar één gebiedsgerichte maatregel die logisch is in al wat men daar toont, en dat is dat intensieve veehouderij en zeker varkenshouderij in Vlaanderen eigenlijk veel te veel aanwezig is en op een aantal plaatsen grondig moet worden bijgestuurd en teruggedrongen. Punt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.